

List Brunona Schulza do Zenona Waśniewskiego z 24 kwietnia 1938 roku

Drogi Zenonie!

Darujcie, że tak rzadko i skąpo piszę, że nie rewanżuję się dostatecznie za Waszą serdeczność. Przesłaliście mi piękny i smutny wiersz, za który serdecznie dziękuję. Z nutą tego wiersza współdzwięczy mój smutek. Jest to nasz wspólny smutek starzenia się, rozczarowania, nagiego szkieletu prawdy. Czy sądzicie, że można ten smutek uczynić napędem jakiejś twórczości, że można go artystycznie zużytkować, paść własną klęską demona twórczości? Ja nie jestem do tego zdolny. Moja muza pragnie pogody i ciepła. Pod jesień życia staje się ospała i leniwa, jak muchy w tej porze roku. Z drugiej strony mógłbym powiedzieć, że treściowo staję się bogatszym, że materiał rośnie, tylko brak podniety, napędu, passji, by przekuć w formę.

Doszedłem do tego, że jedyną ostoją naszą może być praca, jakakolwiek, choćby niżej naszego poziomu, choćby mechaniczna. Inaczej smutek nas pożera. Dlatego dobrze, że robicie dyplomy i akty erekcyjne. To przyjemna i piękna zabawa i musi też coś przynosić finansowo. Starajcie się na tym polu zatoczyć szersze kręgi, dotrzyjcie do stolicy, zdaje mi się, że brak w Polsce specjalisty do dyplomów, a Wy macie do tego warunki.

O moich planach nie chcę pisać. Mam przesąd, że się nie udają, gdy się o nich przedwcześnie mówi. Nie są one zresztą tak górne i śmiałe. Czy czytaliście *Sanatorium*¹? Nie mogłem Wam posłać egzemplarza autorskiego, jak byłbym pragnął, gdyż „Rój” dał mi małą ilość egzemplarzy, którą zaraz w Warszawie rozdałem krytykom i wpływowym osobom. Resonans słaby. Jak Wam się podobało?

„Kamenę” dostałem i bardzo dziękuję. Czy to nie aż nadto hojny rewanż za moje rysunczki²?

Ściskam Was bardzo serdecznie i o pamięć proszę

Wasz

Bruno Schulz

24 IV 1938

1 Druga książka Schulza, *Sanatorium pod Klepsydrą* (1937), która ukazała się w obwolutie projektowanej przez autora.

- 2 Są to dwa rysunki ołówkiem, ofiarowane Zenonowi Waśniewskiemu. Na jednym z nich znajduje się dedykacja: „Kochanemu Zenonowi Waśniewskiemu Bruno Schulz”, i data: „18 I 1938”.

Tekst listu oraz przypisy według wydania: Bruno Schulz, *Dzieła zebrane*, tom 5: *Księga listów*, zebrał i przygotował do druku Jerzy Ficowski, uzupełnił Stanisław Danecki, Gdańsk 2016. Przypisy oznaczone inicjałami S.D. opracował Stanisław Danecki, J.J. – Jerzy Jarzębski.